

جمهوری اسلامی ایران

وزارت کار و امور اجتماعی

جمهوری اسلامی ایران

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

آئین نامه استقرار سیستم مدیریت سلامت کار،

کارگر و محیط کار

۱۳۸۶

فصل اول :

تعاریف :

سیستم مدیریت سلامت کار، کارگر و محیط کار : جزئی از سیستم مدیریت کلی سازمان میباشد که مدیریت ریسکهای سلامتی را در کنار فعالیتهای تجاری سازمان (تولیدی و خدماتی) را تسهیل می بخشد. این سیستم شامل ساختار سازمانی، مسئولیتها، فرایندها و ... می باشد که در راستای استقرار و نگهداری خط مشی سلامت کار، کارگر و محیط کار سازمان قرار دارند.

سازمان : واژه ای کلی جهت واحدهای تولیدی، فنی و خدماتی می باشد.

خط مشی : سند مکتوب که از طرف بالاترین مقام مسئول سازمان تهیه و در آن به بهبود مستمر عملکردها، مطابقت با قوانین و مقررات و الزامات قانونی تعهد شده و با ماهیت و ابعاد ریسکهای سلامتی سازمان تناسب دارد و چارچوب کلی اهداف کلان سلامت سازمان در آن مشخص می شود.

توجه : طرفیای علاقمند شامل کارکنان، مشتریان خارجی سازمان، شرکتهای بیمه گزار و امثالهم که ارتباطی با سازمان دارند می باشد.

ریسک : احتمال یک اثر متقابل در یک موجود زنده، سیستم یا جمعیت که تحت شرایط ویژه از طریق تماس با یک عامل بوجود آمده است و به عبارتی دیگر ترکیبی از احتمال وقوع یک رویداد خطرناک و عواقب آن می باشد.

ارزیابی ریسک : فرآیندی جهت محاسبه یا تخمین ریسک مربوط به موجود زنده، سیستم یا جمعیت هدف شامل شناسایی وجود یک اتفاق به دنبال تماس با یک عامل حاصی با در نظر گرفتن خصوصیات همراه و مرتبط با آن عامل بعلاوه خصوصیات سیستم خاص مربوطه.

فرآیند ارزیابی ریسک شامل چهار مرحله است : شناسایی خطر، توصیف [مشخصات] خطر [اصلاح مربوطه : ارزیابی پاسخ به دز]، ارزیابی تماس و توصیف ریسک [مربوطه]، این جز اولیه در یک فرآیند بررسی ریسک می باشد. به عبارت دیگر ارزیابی ریسک فرآیند کلی برآورد ابعاد و گستردگی ریسک و تصمیم بر سر این موضوع که آیا ریسک قابل تحمل می باشد یا خیر ؟

ریسک قابل تحمل یا ریسک قابل قبول : یک اصطلاح مدیریت ریسک می باشد، قابل قبول بودن ریسک وابسته به داده های علمی، عوامل اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و پیامدهای برخواسته از تماس با یک عامل می باشد، به عبارت دیگر به ریسکی گفته می شود که به میزانی کاهش یافته که میتواند برای سازمان باتوجه به تعهدات قانونی و خط مشی سلامت کار، کارگر و محیط کار آن قابل تحمل باشد.

شرایط اضطراری : شرایطی که تحت موقعیتهای غیرمترقبه رخ می دهد نظیر انفجار، آتش سوزی، نشت موادسمی، سیل، زلزله و امثالهم.

سلامت : در این آئین نامه هر جا کلمه سلامت ذکر شده به معنی ایمنی و بهداشت کار است.

Reference :

IPCS Risk Assessment Terminology – world Health Organization – Geneva - 2004

فصل دوم:

براساس ماده ۸۵ قانون کار جمهوری اسلامی ایران و صیانت از نیروی کار و حفظ سلامت در محیط کار این آئین نامه مشتمل بر بندهای ذیل تهیه و از تاریخ تصویب بایستی به مورد اجرا گذارده شود:

ماده ۱. کلیه مسئولیت های مرتبط با حفاظت فنی و بهداشت کار و تأمین سلامت نیروی انسانی بعهده کارفرما می باشد و کارفرمایان کارگاههای مشمول قانون کار مکلفند با اتخاذ تمهیدات و روشهای مناسب نسبت به استقرار سیستم مدیریت سلامت کار، کارگر و محیط کار در کارگاههای خود تحت ضوابط مربوطه اقدام نمایند؛ دستورالعمل اجرایی این بند توسط معاونت سلامت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و معاونت روابط کار وزارت کار و امور اجتماعی ظرف مدت سه ماه تهیه و ابلاغ خواهد شد.

ماده ۲. کارفرمایان مکلفند خط مشی سلامت کار، کارگر و محیط کار در واحد تحت پوشش خود را تعریف کرده، مستند و به تأیید مراجع ذیصلاح برسانند.

تبصره. خط مشی بایستی به کلیه کارکنان ابلاغ و درک شده و در دسترس بوده و توجیه شود.

ماده ۳. کارفرمایان مکلفند فرایند شناسایی و ارزیابی خطرات را در واحد تحت پوشش خود بصورت ادواری انجام داده و نسبت به تدوین اهداف و برنامه های سلامت کار، کارگر و محیط کار و اجرای آنها به منظور کنترل عملیات اقدام نمایند.

ماده ۴. کارفرمایان موظفند آخرین اطلاعات در زمینه استانداردها، ضوابط، قوانین، آیین نامه و بخش نامه های مرتبط با حفاظت فنی و بهداشت کار کارگران، محیط کار و جلوگیری از حوادث و بیماریهای ناشی از کار را از وزارتین بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و کار و امور اجتماعی اخذ نمایند و نیز اطلاعات مورد نیاز برای انجام کار در شرایط ایمنی و بهداشتی برای کارکنان خود را تهیه و با آموزش کارکنان خود، مطالب را به صورت قابل دسترسی، درک و عمل در اختیار کاربران قرار دهند.

ماده ۵. کارفرمایان موظفند نسبت به استقرار سیستم ضبط و نگهداری اطلاعات مرتبط با سلامت کار، کارگر و محیط کار اقدام نمایند و مدارک مورد نیاز جهت سازمانهای ذیربط در دسترس باشد.

تبصره. فرمهای گزارش دهی وضعیت حفاظت و بهداشت محیط کار، بیماریها و حوادث ناشی از کار بطور دقیق ثبت و بر حسب مورد به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و وزارت کار و امور اجتماعی اعلام گردد.

ماده ۶. کارفرمایان موظفند مطابق الگوهای تعریف شده توسط وزارتین بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و کار و امور اجتماعی ترتیباتی اتخاذ نمایند تا طرحهای مقابله با شرایط بالقوه اضطراری را تهیه و در محیط کار اجرا نمایند.

ماده ۷. کارفرمایان موظفند امکانات لازم جهت پایش و اندازه گیری عوامل زیان آور محیط کار و بازرسیهای ادواری از محیط کار را تأمین و اجرا نمایند. اطلاعات حاصله مشمول ماده ۵ این آئین نامه و تبصره مربوطه می باشد.

ماده ۸. کارفرمایان موظفند در جهت تأمین، تداوم و ارتقای سیستم مدیریت سلامت کار، کارگر و محیط کار، با تشکیل جلسات کمیته حفاظت فنی و بهداشت کار تدابیر لازم را اتخاذ نمایند.

ماده ۹. به منظور حفظ استقلال لازم است مسئولین ایمنی و بهداشت کار در محیطهای کار و در جهت اجرای بهیمنه بازرسیهای محیط کار از نظر کشف و کنترل عوامل خطر ساز از نظر چارت سازمانی در جایگاه مناسب و تدوین

نگرش درست مستقیماً زیر نظر مدیر ارشد (کارفرما) انجام وظیفه نمایند و دستورالعمل اجرایی مذکور توسط وزارتین بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و کار و امور اجتماعی تدوین و ابلاغ خواهد شد.

ماده ۱۰. کارفرمایانی که با استقرار سیستم یوبای مدیریت سلامت کار، کارگر و محیط کار در کارگاههای خود موفق به اخذ تأییدیه از وزارتین بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و کار و امور اجتماعی گردند در گروه کارفرمایانی که به اجرای بند یک ماده ۳ آئین نامه بازنشستگی پیش از موعد در کارهای سخت و زیان آور نایل آمده در گزارش کارشناسان بهداشت حرفه ای وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و بازرسان کار وزارت کار و امور اجتماعی لحاظ خواهد گردید.

تبصره. لازم است کارفرمایان سیستم یوبای مدیریت سلامت کار - کارگر و محیط کار را هر ساله به تأیید وزارتین بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و کار و امور اجتماعی رسانده و تأییدیه دریافت نمایند.

فصل سوم:

نحوه تأیید استقرار و نگهداری سیستم مدیریت سلامت کار، کارگر و محیط کار

ماده ۱۱. کلیه شرکت‌هایی که می‌بایست به ارائه مشاوره، ممیزی و یا آموزش و ارائه گواهینامه در زمینه سیستم‌های مدیریتی سلامت کار، کارگر و محیط کار (HSE, IMS, OHSAS 18001 و امثالهم) می‌نمایند بایستی دارای حداقل یک مسئول فنی با شرایط ذیل باشند:

- دارا بودن مدرک کارشناسی یا کارشناسی ارشد و بالاتر در رشته تحصیلی بهداشت حرفه‌ای، ایمنی صنعتی و HSE با حداقل سه سال سابقه کار مفید در زمینه مربوطه.

- دارا بودن مدرک معتبر آشنایی با سیستم‌های مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه‌ای از وزارتین بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و کار و امور اجتماعی و یا شرکت‌های دارای مجوز از وزارتین بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و کار و امور اجتماعی.

تبصره ۱. شرایط کسب تأییدیه از معاونت سلامت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و معاونت روابط کار وزارت کار و امور اجتماعی طی دستورالعمل اجرایی ابلاغ خواهد گردید.

تبصره ۲. کلیه شرکت‌های ارائه دهنده خدمات مرتبط با سیستم‌های مدیریت سلامت کار، کارگر و محیط کار (شامل مشاوره، آموزش، استقرار، ممیزی داخلی و خارجی و مراقبتی و ...) لازم است جهت شناسایی خطرات ارزیابی ریسک و ارائه راهکارهای کنترلی و نیز ممیزی‌ها دارای به تعداد کافی متخصص بهداشت حرفه‌ای و ایمنی صنعتی (کاردان، کارشناس و کارشناس ارشد) که توسط وزارتین بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و کار و امور اجتماعی اعلام می‌گردد با شرایط مندرج در ماده ۱۱ باشند.

ماده ۱۲. متقاضیان دریافت گواهینامه‌های مورد اشاره این آئین نامه بایستی کلیه خطرات و جنبه‌های مربوطه در محیط‌های کاری را شناسایی سپس مورد ارزیابی ریسک قرار داده و پس از اولویت بندی آنها اقدام به ارائه اقدامات کنترلی (با تأکید بر کنترل در مبدأ) در این زمینه نمایند و کلیه سوابق مربوطه در محل نگهداری گردد.

تبصره. شناسایی و اندازه‌گیریهای محیطی و انسانی و ارزشیابی توسط شرکت‌های خصوصی دارای مجوز جهت ارائه این نوع خدمات بایستی حسب مورد به تأیید وزارتین بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و کار و امور اجتماعی برسند.

ماده ۱۳. کلیه الزامات قانونی و ملی و سایر الزامات به روز مرتبط با ایمنی و بهداشت حرفه‌ای و سلامت کار بایستی توسط شرکت‌ها و محیط‌های کاری که اقدام به اخذ این سیستم‌ها می‌نمایند جمع‌آوری و رعایت گردد.

ماده ۱۴. در راستای تحت کنترل قرار گرفتن مداوم محیط‌های کاری از نظر خطرات و جنبه‌های تأثیرگذار بر سلامتی نیروهای کار و بهبود شرایط محیط‌های کاری از نظر مشاغل سخت و زیان‌آور لازم است صنایع و محیط‌های کاری مربوطه اقدام به استقرار و نگهداری سیستم‌های مدیریت سلامت کار، کارگر و محیط کار نمایند و گزارش پیشرفت را حسب مورد و بطور منظم به دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی (معاونت‌های بهداشتی) و سازمان‌های کار و امور اجتماعی (اداره بازرسی کار) گزارش نمایند.

ماده ۱۵. کلیه شرکت‌های موضوع ماده ۱۱ این آئین نامه لازم است لیست کارکنان مرتبط با سیستم‌های مدیریت سلامت کار، کارگر و محیط کار خود را به معاونت بهداشتی دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی و

بازرسی کار سازمانهای کار و امور اجتماعی که تحت پوشش آن میباشند ارائه و حسب مورد اقدام به اخذ مجوز فعالیت از وزارتین بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی و کار و امور اجتماعی نمایند .

ماده ۱۶. کلیه شرکتهای دارای مجوز موضوع ماده ۱۱ این آئین نامه بایستی گزارش فعالیت خود را بطور دوره ای و منظم به دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی (معاونت بهداشتی - واحد بهداشت حرفه ای) و سازمانهای کار و امور اجتماعی (بازرسی کار) حوزه خود ارائه نمایند .

ماده ۱۷. کارشناسان بهداشت حرفه ای دانشگاههای علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی و بازرسان کار سازمانهای کار و امور اجتماعی لازم است از شرکتهای موضوع ماده ۱۱ این آئین نامه بطور مرتب بازدید و بر فعالیت مرتب با سیستم مدیریت سلامت کار ، کارگر و محیط کار نظارت و گزارش تهیه نمایند .

ماده ۱۸. معاونت سلامت وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی و معاونت روابط کار وزارت کار و امور اجتماعی موظف است دستورالعمل اجرایی این آئین نامه را تهیه و به مبادی ذیربط و کارفرمایان ابلاغ نمایند .

این آئین نامه مشتمل بر ۳ فصل و ۱۸ ماده و ۶ تبصره در تاریخ ..... به تصویب نهایی رسید.

دکتر جهرمی

وزیر کار و امور اجتماعی

دکتر لنگرانی

وزیر بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی